

Waarnemingen oktober, november, december 2017

Peter Spierenburg

Waarnemingen zijn overgenomen van www.waarneming.nl. Hier is een volledig overzicht te vinden van de vogels, die deze maanden in ons waarnemingsgebied zijn waargenomen.

Steenlopers op strand

Het is tegenwoordig geen vanzelfsprekendheid meer om Steenlopers op het strand tegen te komen. Hein Verkade had tot 2010 in zijn tellingen vaak wel een overwinterend groepje op het strand tussen Noordwijk en de provinciegrens. Dit jaar scharrelden daar op 18 december voor het eerst sinds jaren weer wat Steenlopers tussen de Drieteenstrandlopers. De meeste kans op Steenlopers heb je bij de Uitwatering en Binnenwatering van Katwijk, waar er 's winters altijd wel 3-7 verblijven. Ook daar is een duidelijke afname te zien (figuur 1). Tussen 2005 en 2010 was een aantal van boven de 50 niet ongebruikelijk, met zelfs een uitschieter van 126 in februari 2006. In diezelfde winter liepen er op 15 december ook 157 op het strand tussen Noordwijk en de provinciegrens. De 10 van dit jaar steken daar schril bij af. Interessant was dat één van de Steenlopers, die Hein in december zag, kleurringen droeg. Hij bleek afkomstig van de Hondsbossche Zeewering, waar al jaren onderzoek wordt gedaan naar Steenlopers. In 2015 heeft de Hondsbossche Zeewering een metamorfose ondergaan. Met een grote suppletie is de basaltstenen voet van de dijk onder het zand verdwenen. Ruimte voor nieuwe duintjes, maar slecht nieuws voor de Steenlopers die voorheen tussen de stenen hun voedsel zochten. Honderden vogels moesten op zoek naar een nieuwe overwinteringsplek. Ze zullen dat vooral richting Waddenzee zoeken, want daar was al veel uitwisseling mee. Maar het verschijnen van de Steenloper met kleurring op het Noordwijkse strand wijst er op dat wellicht ook andere gebieden verkend worden.

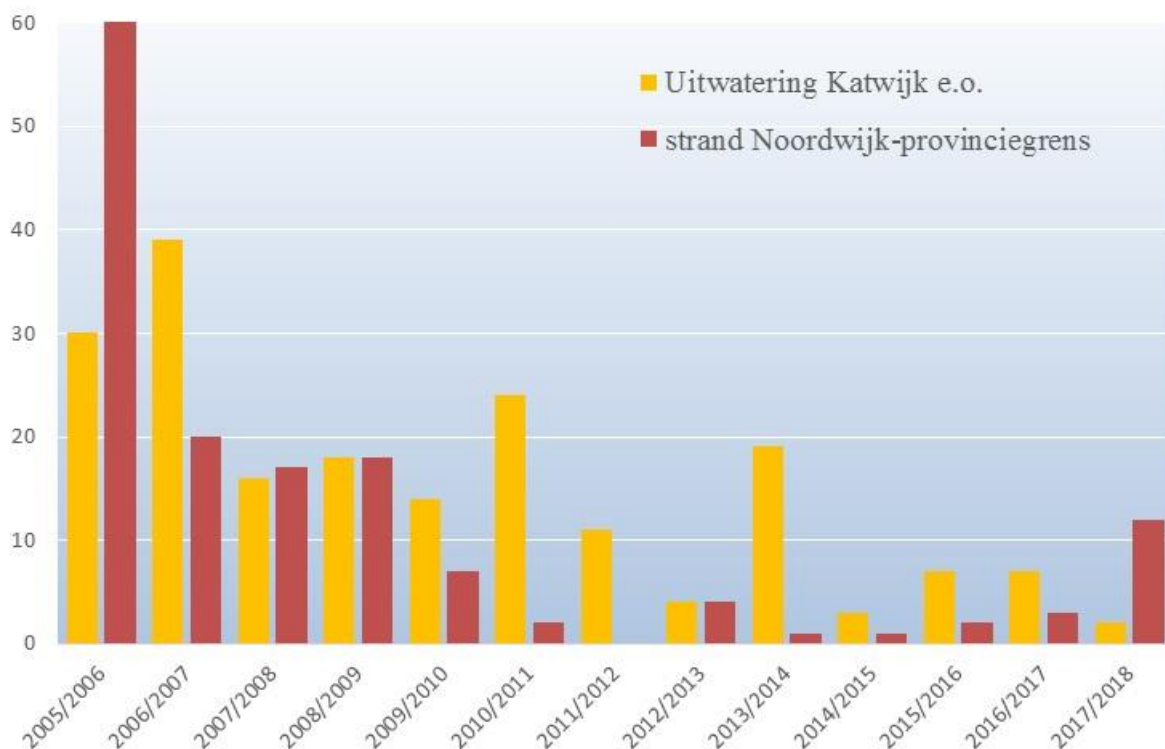

Steenlopers -18 dec 2017 - strand tussen Noordwijk en de provinciegrens ©Hein Verkade

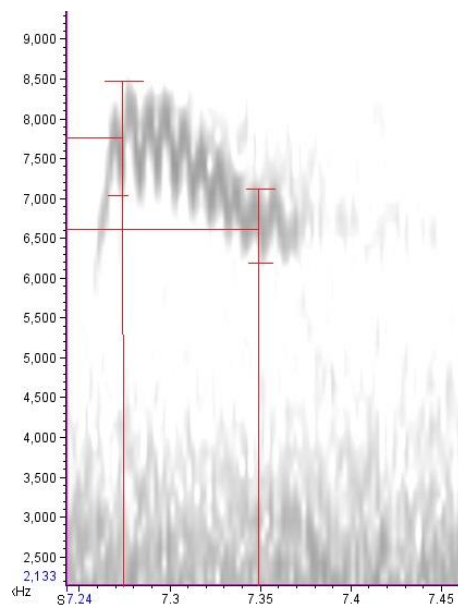
Eerder hebben de Steenlopers ook een ander voedselgebied verloren zien gaan. Met de aanleg van de Zandmotor in 2011 verdwenen de Delflandse Hoofden, de stenen strekdammen vanaf het strand ten zuiden van Den Haag. Het aantal Steenlopers op de havenhoofden van Scheveningen lijkt hiermee ook verminderd. De laatste jaren loopt het aantal nog maar zelden op tot 50 Steenlopers, terwijl dat in het verleden vrij normaal was. Dit is waarschijnlijk ook de oorzaak van de afname bij de Uitwatering van Katwijk. Het gaat om dezelfde populatie vogels. Overdag zoeken ze voedsel bij de Uitwatering 's avonds voegen ze zich bij hun soortgenoten in Scheveningen om daar te slapen. In figuur 1 is te zien dat na 2011 (realisatie Zandmotor) nog maar weinig Steenlopers de Uitwatering en omgeving bezoeken. De voedselgebieden van Steenlopers liggen verspreid en zo kunnen lokale veranderingen zomaar ook op andere plekken effect hebben. De Nederlandse winterpopulatie als geheel toont een afname sinds 2005/2006. Voor ons waarnemingsgebied lijkt die versterkt te zijn door zandsuppleties elders langs de kust.

Figuur 1 Seizoensmaximum van Steenloper bij wintertellingen (oktober-maart) van de Uitwatering Katwijk (Binnenwatering, Uitwatering en strand Coepelduynen gecombineerd PS) en van het strand tussen Noordwijk en de provinciegrens (HV).

Siberische Boompieper 17-11-2017 Achterweg Noordwijk - ©Casper Zuyderduyn

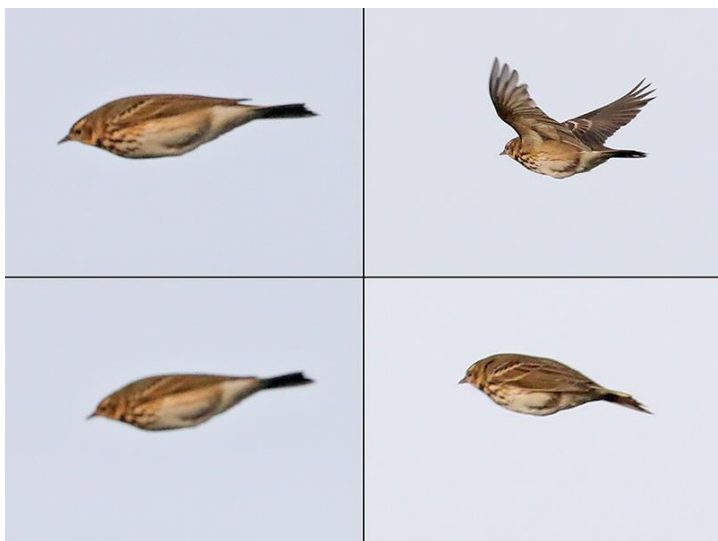

Siberische Boompieper sonogram
Jacob Lotz 10-10-2016

Siberiërs in Nederland

Voor wie er snel bij was, was er op 17 november een fraaie soort te bewonderen in ons waarnemingsgebied. Casper Zuyderduyn ontdekte een Siberische Boompieper op het braakliggend terrein langs de Achterweg, waar straks de woonwijk Offem-Zuid gebouwd gaat worden. Piepers moeten het niet hebben van een kleurrijk verenkleed, maar voor wie er oog voor heeft is de Siberische Boompieper met zijn olijfgroene rug en het karakteristieke vlekje achter het oog wel één van de juweeltjes van de pieper familie. Deze vogel bleef maar een dag, maar de soort is geen onbekende voor ons waarnemingsgebied. In januari-februari 1991 overwinterden er twee Siberische Boompiepers in de Noordduinen. Dit was pas het 4e geval van overwintering in Europa. De Siberische Boompieper wordt de laatste jaren steeds vaker gemeld. Dat heeft er vooral mee te maken dat steeds meer ervaren waarnemers de soort er uit weten te pikken. Meestal gaat het om overvliegende vogels en het geluid is dan het enige houvast. Geoefende waarnemers horen een verschil met gewone

Siberische Boompieper - 19-10-2017 - De Puinhoop Katwijk
© René van Rossum

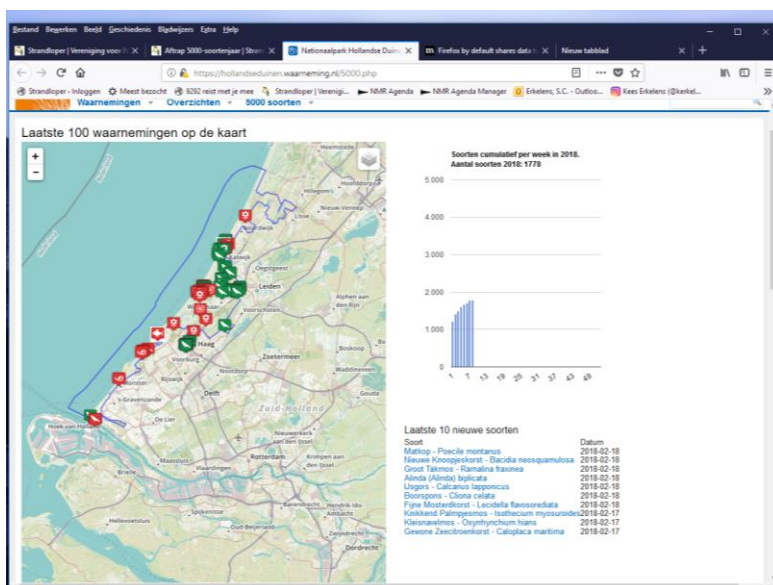
Boompiepers: het is hoger en schriller. Maar ook voor hen is er alleen zekerheid als er een geluidsoptname is gemaakt. Het sonogram (de weergave van de frequenties van het geluid in een grafiek) is karakteristiek, een handtekening van de soort. Mooier is natuurlijk als de vogel ook op zicht herkend kan worden. Op 19 oktober wist René van Rossum op de Puinhoop een langsvliegende Siberische Boompieper op de foto te zetten. Het ultieme bewijs dat achter de handtekening ook echt deze fraaie soort schuilgaat. Het is natuurlijk ook mogelijk dat er meer Siberische Boompiepers ons land bereiken in de laatste jaren. De dichtstbijzijnde Siberische Boompiepers broeden in Rusland in de Oeral, met een uitloper over de westelijke flanken in het taigagebied. Kijken we naar een andere Siberische soort, die de laatste jaren duidelijk in opkomst is, de Bladkoning, dan valt op dat het verspreidingspatroon exact overeen komt. Beiden hebben de Oeral als westelijke grens van hun verspreiding en beiden overwinteren in ZO Azië.

Vogels die in West-Europa terecht komen kiezen een verkeerde trekrichting en met voldoende wind in de rug halen ze het helemaal tot ons land. Dit zal altijd maar een klein deel van de populatie zijn. De overeenkomst in broedgebied roept de vraag op of de oorzaak van de toename van beiden wellicht daar gezocht moet worden. Is er iets aan de hand in Russische taiga ten westen de Oeral? Breiden deze soorten zich wellicht hun areaal naar het westen uit?

12 mei Big Day in Nationaal Park Hollands Duinen

Het jaar 2018 is het '5000 soortenjaar'. Van Hoek van Holland tot aan de Langevelderslag gaan vrijwilligers aan de slag om zoveel mogelijk soorten te vinden. Juist vrijwilligers hebben samen een enorme kennis in huis over de meest uiteenlopende soortgroepen, van vogels, insecten, planten, korstmossen tot aan de schelpdieren die op het strand aanspoelen. De duinen en het omringende kustlandschap behoren tot de gebieden met de hoogste biodiversiteit van Nederland. Ook internationaal telt dit gebied mee. Niet voor niets zijn de duinen deel van het Natura 2000 netwerk van natuurgebieden in Europa, één van de grootste beschermde natuurnetwerken ter wereld! Met het in kaart brengen van de grote rijkdom aan soorten kunnen we laten zien hoe waardevol dit gebied is. En daarmee hoe belangrijk het is om te beschermen. Het 5000 soortenjaar speelt zich af in het beoogde Nationaal Park Hollandse Duinen. Kern hiervan zijn de beschermde natuurgebieden van de duinen van Hoek van Holland tot aan de Langevelderslag. Maar ook de andere delen van het kustlandschap horen erbij: aan de zeezijde het strand en de ondiepe kustzone van de Noordzee en aan de landzijde het oude landschap van strandvlakten en strandwallen. Het Nationaal Park loopt tot aan de strandwal van het Keukenhofbos en die waar Oegstgeest op is gebouwd. Dat betekent, dat ons waarnemingsgebied, inclusief de landgoederen en de bollenvelden er helemaal binnen valt. Alle waarnemingen zijn dus welkom en dragen bij aan het 5000 soortenjaar!

Voor een extra impuls aan het soortenjaar is het plan om op 12 mei met alle vogelwerkgroepen van Hoek van Holland tot Langevelderslag een 'Big Day' te organiseren. Iedere vogelwerkgroep probeert dan in zijn eigen waarnemingsgebied op één dag zoveel mogelijk soorten te zien. Begin mei is daarvoor een goed moment omdat er dan veel vogelsoorten in ons land zijn: vrijwel al onze broedvogels zijn gearriveerd en noordelijker vogels zijn op doortocht naar hun broedgebieden. Het leuke is, dat je zo'n dag op de fiets op veel plekken komt, die anders aan de aandacht ontsnappen. Het is een goede opfrisser: zit die Spotvogel er eigenlijk nog steeds op die plek, waar je hem vroeger hoorde? En kunnen we nog een Zomertortel of Ringmussen vinden? Wat is de beste plek om in de dennenbossen een Goudhaan aan de lijst toe te kunnen voegen? Het zou leuk zijn als we ook vanuit Noordwijk op 12 mei met één of meerdere groepen mee kunnen doen. Noteer de datum en hou de verdere planning in het oog in de emailgroep van de Noordwijkse vogelaars.

<https://hollandseduinen.waarneming.nl/5000.php>

Maandoverzicht

oktober

De eerste dagen van de maand oktober brachten harde westenwind, met een westerstorm op 5 oktober. Ook de rest van de maand overheerste een west- tot zuidwestenwind en was het relatief zacht. Rond de 15^e waren er dagen met wat rustiger, nazomerachtig weer. Daarna trok op 22-23 en 27-29 oktober de westenwind weer stevig aan. Oostenwind ontbrak vrijwel de hele maand.

Op 1 oktober vloog een late **Zwarte Stern** langs de zeetrekthut (JD). De storingen van de eerste week van oktober voerden jagers langs. Op 3 en 5 oktober vloog een groepje van 3 en 4 **Middelste Jagers** langs (JD). De topdag was 3 oktober met 6 **Kleine** en 5 **Grote Jagers**, een **Noordse Stormvogel** en een **Noordse Pijlstormvogel** (JD HV). Op 5 oktober passeerde een juveniele **Vorkstaartmeeuw** (JD). De latere stormperiodes brachten opnieuw jagers. Op 22 oktober kwamen er nog wel 6 **Middelste** en 6 **Grote Jagers** langs maar werd de aandacht vooral getrokken naar de 8 **Vaal Stormvogeltjes** en de 2 **Grauwe Pijlstormvogels** (PS JD). Ook passeerden er 4 **Parelduikers** (PS HV). Op 29 oktober vlogen nog 3 **Vaal Stormvogeltjes** langs en daarnaast 2 late **Grote Sterns** (JD). Langs de Uitwatering Katwijk vlogen 4 **Rosse Franjepoten**

Rode Wouw – 19-10-2017 ©René van Rossum

(RR ea). **Raven** worden een meer geregelde verschijning in ons waarnemingsgebied, met 5 waarnemingen over de maand met o.a. 1 over de Achterweg op 2 oktober (CZ) en 2 over de Puinhoop op 18 en 26 oktober (RR ea). Op 6 oktober streken een **Kleine Strandloper** en 9 **Kemphanen** neer in Het Langeveld (RG). Op het strand bij Nora liep op 7 oktober een **Paarse Strandloper** (JW) en op 19 oktober een **Zwarte Ruiter** (HV). Bij de Uitwatering stonden op 24 oktober 2 **Krombekstrandlopers** tussen de Drieteenstrandlopers (AM). De invasie van **Grote Kruisbekken** leverde ook waarnemingen in ons waarnemingsgebied. Op 8 oktober was een vrouwtje aan het drinken in een plas bij de Noordwijkse Golfclub (SP). Op 9 oktober vlogen er twee mee in een groep **Kruisbekken** over de Puinhoop (RR), op 15 oktober vloog een groepje van 2 en 3 over de Noordduinen (CZ MW) en op 26 oktober nog eens twee (CZ). Over de

Noordduinen vloog op 9 oktober een **Dwerggors** (MW) en nog één op 14 oktober over de Coepelduynen (WL). Op 15 oktober was een **Kwak** 's nachts te horen boven de Noordzijdepolder (MW). Een **Zwarte Wouw** verbleef op 16 oktober in de Amsterdamse Waterleidingduinen (JWo). Op 19 oktober volgde een **Rode Wouw** die over de Puinhoop en vervolgens de Noordzijdepolder naar noord vloog (MW). Op 8 oktober vloog een **Roodkeelpieper** over de Puinhoop (RR ea). Met maar 2 vogels was de **Grote Pieper** schaars in de landtrek over de Puinhoop (RR). Daar tegenover stonden wel 7 **Siberische Boompiepers** (RR ea), waarvan 2 op 19 oktober. Dit was één van de topdagen met massale trek van vinken en daarnaast een **Kortteenleeuwerik** (RR), 7 **Strandleeuweriken**, 66 **Grote Zilverreigers** en 89 **Grote Lijsters** (RR ea). De vorige dag vloog er een groepje **Baardmannen** over (RR ea). In totaal waren er 12 waarnemingen van **Bladkoningen**, waarvan 3 op Willem v.d. Bergh op 19 oktober (JS) en 1 in een tuin in Duinpark op 30 oktober (JD). **Klapeksters** op doortrek doken op 13 oktober op in De Wouwen in de AWD (MK) en op 15 oktober in de Coepelduynen (WH ea). Op 24 oktober zat er nog een **Tapuit** in de Elsgeestepolder (JW). Op 25 oktober verbleven daar 5 **Ooievaars** (MG). Op 30 oktober liep er een **Koereiger** in Polder Hoogeweg (JWe).

Een **Boommarter** sneuvelde op 4 oktober in het verkeer op de N206 bij Offem (TH). Op 15 en 16 oktober trokken er (bij daglicht) resp. 1 en 3 **Rosse Vleermuizen** naar zuid over de binnenduinrand (JS CZ). Op 30 oktober vloog de laatste **Atalanta** van het seizoen in de binnenduinrand van het Langeveld (MM).

Koereiger 30-10-2017 Polder Hoogeweg ©Johan Westra

november

De maand november bracht een afwisseling van relatief koude dagen, met zachte dagen met een stroming vanaf de oceaan. In het begin van de maand was het met weinig wind bewolkt en grijs. Later in de maand overheerste de harde wind uit west. regelmatig aantrekkend tot windkracht 6 of 7. De maand eindigde koud met een noordwestelijke

Op Willem vd Bergh verbleef van 28 oktober t/m 1 november een extreem late **Nachtegaal** (CZ ea). Dit was de eerste novemberwaarneming voor Nederland ooit. De laatste **Bladkoningen** van het seizoen zaten op 1 november op Willem v.d. Bergh (RR), 2 november in de Noordduinen (CZ) en 4 november langs het Zwarte Pad Katwijk (JE). Op 3 november liet een **Kerkuil** zich fraai bekijken langs het Zwarte Pad Katwijk (WB ea). Een **Ooievaar** vloog die dag in de avondschemering over de Grashoek (RM). Over der Puinhoop trokken in de eerste week van de maand massaal **Kepen**, met 5400 op 4 november en 4500 op 7 november (RR ea.) Ook trokken er die week 6 verschillende **Grote Piepers** over de duinen

(WB ea). Op 4 november trok een **Ruigpootbuizerd** over de Puinhoop (RR ea) Ook vlogen er een **Beflijster** (FD), 2 **IJsgorzen** en een **Europese Kanarie** langs (RR ea). Op 7 november trokken er opnieuw veel **Grote Zilverreigers** over de Puinhoop, met een totaal van 22 (RR). Van 8 tot 12 november verbleven 2 **Waterrallen** in de Zwetterpolder langs de Gravendamse Weg (SR). In de zeetrekhut was het een rustige maand met een **Kleine Alk** op 12 november (PS) en een **Middelste Jager** op 13 november (JD). In het midden van de maand dook een drietal zeldzaamheden op. Van 14 t/m 17

november hing er een **Bruine Boszanger** rond bij de Puinhoop (GB ea). Op 15 november zat er een **Kleine Vliegenvanger** in de Noordduinen bij het SBB kantoor (CZ ea). De **Siberische Boompieper** bij de Achterweg op 16 november sloot de rij (CZ). Van 18 tot 25 november zat er een groep van 50 **Grote Barmsijzen** op Willem v.d. Bergh (WB JS). Op het strand van de Noordduinen zat op 24 november een grote groep van 30 **Sneeuwgorzen** (JR). Eerder zat er op 14 november één bij de Driehoek in de Noordduinen (KV).

Vanaf 26 november tot in december bezocht een **Zwarte Mees** regelmatig een voedertafel in Rijnsoever Katwijk (AM). Op 28 november verbleef er een **Velduil** in de Noordduinen (JHa).

Kerkuil 3-11-2017 - Zwarte pad Katwijk - ©René van Rossum

Kepen 7-11-2017 - De Puinhoop Katwijk - ©Rene van Rossum

Bruine Boszanger 17-11-2017 - De Puinhoop Katwijk - ©Thijs Schipper

december

December kenmerkte zich tot grijs weer. In de tweede helft van de maand liet de zon zich vele dagen achtereen zelfs helemaal niet zien. Er viel veel regen. Op 10 en 11 december bracht een storing een flink pak sneeuw van zo'n 10 cm. Maar winters weer met lage temperaturen bleef vervolgens uit. De maand eindigde met een dagtemperatuur van boven de 10°C.

Op 1 december zat er een **Bokje** bij de Binnenwatering (JR). Dit jaar was er weer eens een grote groep **Roodkeelduikers** aanwezig voor de Zuid-Hollandse kust, met o.a. 658 vliegend langs de zeetrekhut op 11 december (JD HV). Tussen de Roodkeelduikers vloog op 6 december een **IJsduiker** (JD HV). Op 26 december passeerden een **Grote** en een **Middelste Jager** (JD HV). Op 28 december vloog een **Noordse Stormvogel** langs de zeetrekhut (PS), wat het totaal voor 2017 op slechts drie bracht. Die dag vloog er ook een eerstejaars **Grote Burgemeester** langs (JD PS). Het aantal **Drieteenstrandlopers** op het strand tussen Noordwijk en de provinciegrens bereikte een maximum van 265 op 18 december. Daar liepen ook 10 **Steenlopers** tussen (HV). Op 17 december liep er een **Rosse Grutto** op het strand van Nora (PS). Groepjes van 10 en 30 **Grote Barmsijzen** doken op langs de Astridboulevard (HV) op 19 december en in Noordwijk Binnen (HV). Een **Zwartkop** bezocht op 6 en 9 december een voedertafel in De Zuid (JV). Langs de Wilhelminaboulevard zat op 28 december een overwinterende **Roodborsttapuit** (KV). Op 30 december zaten 2 **Wilde Zwanen** in de zuidelijke AWD (JDu).

Waarnemers

AM	Annelies Marijnjs	JR	Job de Ridder	MW	Maarten Wielstra
CZ	Casper Zuyderduyn	JS	Joost van der Sluijs	PS	Peter Spierenburg
FD	Frank van Duivenvoorde	JW	Jan Wierda	RG	Reinder Genuit
GB	Gijsbert van der Bent	JWe	Johan Westra	RR	René van Rossum
HS	Hans van Stijn	JWo	John van der Woude	SP	Sven Pekel
HV	Hein Verkade	JV	Jaap Vink	SR	Sjac van Ruiten
JD	Jelle van Dijk	KV	Koene Vegter	TH	Thomas van Haaster
JDu	Joris van Duivenvoorden	MG	Mariska de Graaff - van	WB	Wijndelt Boelema
JE	Jaap Engberts	MK	Marc Kolkman	WH	Wouter Halfwerk
JH	Joël Haasnoot	MM	Maud Mommers	WL	Wim Langbroek

bron: www.waarneming.nl

